

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Kateřiny Šimáčkové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 24. 10. 2011, č. j. 2954/11, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 4. 2012, č. j. 5 A 25/2012 - 16,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalované **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Žalobce se prostřednictvím žalované podáním ze dne 10. 11. 2011 adresovaným Krajskému soudu v Brně domáhal přezkumu rozhodnutí žalované České advokátní komory ze dne 24. 10. 2011, č. j. 2954/11, kterým byl žalobci určen Mgr. Vladimír Řezníček, advokát, z důvodů stanovených v ustanovení § 18 odst. 2 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“).

[2] Krajský soud v Brně rozhodl usnesením ze dne 20. 12. 2011, č. j. 30 A 137/2011 - 4, kterým žalobu ze dne 10. 11. 2011 postoupil Městskému soudu v Praze jako soudu místně příslušnému.

[3] Městský soud v Praze žalobce vyzval usnesením ze dne 14. 3. 2012, č. j. 5 A 25/2012 - 7, k zaplacení soudního poplatku ve výši 3000 Kč ve lhůtě 7 dnů od doručení předmětného usnesení. Podáním ze dne 27. 3. 2012 žalobce žádal o osvobození od soudních poplatků.

[4] Městský soud v Praze usnesením ze dne 17. 4. 2012, č. j. 5 A 25/2012 - 16, nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků. Městský soud uvedl, že žalobce splňuje první

podmínku pro přiznání osvobození od soudních poplatků, neboť z žalobcem předložených listin je mu zřejmé, že žalobce je nemajetný; přesto mu osvobození od soudních poplatků nepřiznal, protože dospěl k závěru, že žalobce zneužívá institut osvobození od soudních poplatků k procesní aktivitě, která nesvědčí o jeho snaze dobrat se vyřešení sporné právní otázky, ani o tom, že by žalobce uznal předcházející rozhodnutí správních soudů, tudíž je jeho procesní aktivita předem odsouzena k neúspěchu. Městský soud poukázal na „typický“ průběh řízení před žalovanou, kdy žalobce nejprve žádá určení advokáta, s podmínkami určení však nesouhlasí a odmítá s určeným advokátem spolupracovat více, než uzná sám za vhodné, žalovaná určení advokáta proto zruší. Proti rozhodnutím žalované směřuje vzápětí žaloba, které se žalobce věnuje „specifickým“ způsobem prostřednictvím návrhů na určení lhůty, návrhů týkajících se sídla žalované a oprav zřejmých nesprávností v rozhodnutí soudu. Žalobce opakovaně napadá místní příslušnost Městského soudu v Praze a zpochybňuje doručení písemností navzdory tomu, že je následně obdržel. Toto chování žalobce popsal městský soud poukazem na přístup žalobce v řízeních vedených před Městským soudem v Praze pod sp. zn. 5 A 88/2010, 5 A 188/2010. Městský soud proto dospěl k závěru, že žalobci nejde o věc samu a hájení jeho práv, ale o úsilí o jakousi formální procesní čistotu, k jejímuž nastolení žalobce využívá jakýchkoli procesních prostředků, což je dle městského soudu v rozporu se smyslem soudního řízení, a o samotné vedení sporu s ustoupením původního smyslu vedení pře. Městský soud poukázal na předmětné řízení, kdy žalobce napadá rozhodnutí o určení advokáta, ačkoli správní soudy mu v minulosti daly najevo, že žaloby proti takovýmto rozhodnutím nemohou být úspěšné (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 2010, č. j. 6 Ads 107/2010 - 47). Žalobní body městský soud vyhodnotil tak, že polemizují se zákonnými podmínkami určení advokáta. Městský soud byl toho názoru, že advokát určený žalovanou může po žadateli požadovat náhradu hotových výdajů, neboť žadatel je dle dikce zákona osvobozen pouze od placení odměny. Identifikaci advokáta shledal městský soud jako dostatečnou, rovněž neshledal pochybení ve vymezení věci, v níž má advokát poskytnout žalobci právní službu, neboť žalobce ve své žádosti dvakrát podtrženě uvedl ústavní stížnost. Městský soud konstatoval, že žalobci nelze upřít právo napadat u soudu úkony správního orgánu, na druhou stranu však podle jeho závěru nelze odhlédnout od způsobu, kterým tak žalobce činí. Za takovéto situace městský soud považoval za spravedlivé, aby žalobce vedl řízení s vědomím existence nákladů řízení.

II. Kasační stížnost

[5] Proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 4. 2012, č. j. 5 A 25/2012 - 16, žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojil kasační stížností ze dne 5. 5. 2012, ve které tvrdí, že městský soud o jeho žalobě nesprávně hovoří v minulém čase. Městský soud rovněž nemá hodnotit racionálnost jednotlivých úkonů stěžovatele před žalovanou a správními soudy. Přetížení městského soudu nelze klást k tíži stěžovatele. Stěžovatel je rovněž přesvědčen, že nemusí respektovat rozhodnutí správních soudů v jiné věci, natož je chápat, naopak zastával názor, že v dalších věcech mohou soudy postupovat jinak. Stěžovatel o neúspěšnosti svých žalob nebyl správními soudy poučen, naopak v poučení městského soudu se mu dostalo informace, že může žádat o osvobození od soudních poplatků; v posuzované věci navíc žalovaná podmínky určení stanovila odlišně od předchozích případů. Stěžovatel dovozuje, že mu nelze klást k tíži to, že podává opravné prostředky. I kdyby stěžovatel v minulosti podal zjevně neúspěšnou kasační stížnost, nelze mu to podle jeho závěru klást k tíži v jiném řízení. Úvahu soudu o tom, že odmítnutí kasační stížnosti znamená její neúspěšnost, považuje stěžovatel za nesmyslnou. Údaj o stovkách nevyřízených věcí svědčí dle stěžovatele o nízké vymahatelnosti práva před Městským soudem v Praze. Závěry městského soudu o tom, že stěžovatel odmítá přistoupit na podmínky stanovené rozhodnutím žalované o určení advokáta, stěžovatel považuje za absurdní, neboť to popírá jeho právo podat žalobu. Nerozhoduje-li městský soud přednostně o návrhu

na přiznání odkladného účinku žalobě, vzniká stěžovateli právo podat návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu. Stěžovatel je toho názoru, že každý účastník se může mýlit ohledně sídla žalované, tudíž správní soudy jej za to nemohou sankcionovat. Stěžovatel rovněž poukazuje na to, že vinnou městského soudu dochází k nesprávnému doručování a že má právo si na takovýto nesprávný postup stěžovat. Stěžovatel je přesvědčen, že rovněž má právo nesouhlasit s tím, aby ve věci bylo rozhodováno bez nařízení jednání, přičemž není jeho povinností se nařízeného jednání účastnit a vzhledem k jeho majetkové situaci má právo na to, aby mu byl ustanoven zástupce pro jednání, zvláště když na jednání může správní soud přistoupit k podání návrhu Ústavnímu soudu, postoupit žalobu jinému krajskému soudu z důvodu vhodnosti, spojit věci ke společnému projednání apod. Úvahy městského soudu ohledně „účelovosti“ postupu stěžovatele však dle jeho názoru nedokládají, že žaloba je bezúspěšná, což by jedině odůvodňovalo nepřiznání osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel nesouhlasí s posouzením městského soudu ohledně správného vymezení jím poptávané právní služby, protože spojení ústavní stížnosti použil pouze jednou, nadto požadoval službu zastupování. Stěžovatel napadá závěr městského soudu, že mu bylo vysvětleno, že určený advokát může žádat náhradu hotových výdajů; navíc tuto podmínku musí stěžovateli vysvětlit žalovaná, nikoli správní soud. Závěr o snaze stěžovatele o samoučelnou procení čistotu je dle stěžovatele v rozporu s podklady a s právním stavem. Stěžovatel dospívá k názoru, že správní soud nemá opravovat pochybení žalované. Městský soud se dopustil nezákonnosti v tom, že posuzoval postup stěžovatele, ačkoli jako jediný důvod pro nepřiznání osvobození od soudních poplatků stěžovatel považuje míru úspěšnosti žaloby. Městský soud rovněž přehlíží, že stěžovatel má s vedením soudního řízení nemalé náklady. Stěžovatel je přesvědčen, že nelze podat svévolný či účelový hmotněprávní návrh a vést spor pro spor. Stěžovatel dále namítá, že ačkoli měl soud dospět ke stanovisku, že napadá pouze odůvodnění rozhodnutí žalované, žalobu z tohoto důvodu neodmítl. Na závěr stěžovatel uvádí, že městský soud jej nesprávně poučil o možnosti podat kasační stížnost, která však podle jeho názoru není přípustná, z důvodu nespravedlivosti procesu před městským soudem však požaduje zásah Nejvyššího správního soudu.

[6] Vyjádření žalované nebylo vyžadováno s ohledem na skutečnost, že se jedná o kasační stížnost směřující proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků, tudíž se z povahy věci týká výlučně právní sféry stěžovatele – srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 6 Ads 72/2009 - 144.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud hodnotí kasační stížnost jako přípustnou, neboť byla podána osobou oprávněnou (ustanovení § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)), opírá se o důvody uvedené v ustanovení § 103 s. ř. s., a není nepřípustná ani z jiných důvodů plynoucích z ustanovení § 104 s. ř. s.

[8] Na okraj pak Nejvyšší správní soud ještě uvádí, že stěžovatelův názor o nepřípustnosti kasační stížnosti proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků je nesprávný. Soud zde odkazuje na svou rozhodovací praxi (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2005, č. j. 7 As 40/2004 - 97, všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), podle které rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků nelze podřadit pod rozhodnutí podle ustanovení § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. (rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení), neboť tímto rozhodnutím se rozhoduje o podstatném procesním právu účastníka řízení. Stěžovatel byl o přípustnosti kasační stížnosti opakovaně a řádně poučován, svého práva podat kasační stížnost ostatně hojně využívá (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 - 22, z poslední doby

rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 6 Ads 15/2011 - 143), ačkoli tvrdí, že kasační stížnost proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků není přípustná.

[9] Nejvyšší správní soud v posuzované věci nepožadoval zaplacení soudního poplatku ani zastoupení advokátem pro řízení o kasační stížnosti. Za situace, kdy je předmětem kasačního přezkumu usnesení, jímž nebylo stěžovateli přiznáno osvobození od soudních poplatků, by totiž trvání na podmínce uhrazení soudního poplatku či na podmínce povinného zastoupení znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37).

[10] Nejvyšší správní soud proto přistoupil k posouzení kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a důvody kasační stížnosti. Námitkami kasační stížnosti se bude zdejší soud zabývat v pořadí, v jakém byly uvedeny v rekapitulační části tohoto rozsudku. Vzhledem k tomu, že stěžovatel neoznačil, pod které důvody ve smyslu ustanovení § 103 s. ř. s. podřazuje své kasační námitky, zdejší soud je posoudí podle jejich obsahu (srov. usnesení zdejšího soudu č. j. 1 As 7/2004 - 47, ze dne 18. 3. 2004). Stěžovatelovu kasační argumentaci Nejvyšší správní soud podřazuje pod kasační důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť stěžovatel dovozuje nezákonnost rozhodnutí Městského soudu v Praze o nepřiznání osvobození od soudních poplatků.

[11] Nejvyšší správní soud uvádí, že stížnostní důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. je dán, pokud soud při svém rozhodování aplikoval na posuzovanou věc jiný právní předpis (normu), než který na věc dopadá, nebo pokud byl soudem sice aplikován správný právní předpis, avšak nebyl správně vyložen. O nesprávné posouzení právní otázky může jít také tehdy, pokud by byl vyvozen nesprávný právní závěr z jinak správně zjištěného skutkového stavu věci.

[12] Nejvyšší správní soud proto napadené usnesení Městského soudu v Praze podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a v rozsahu kasační stížnosti podle ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Vedly ho k tomu následující úvahy:

[13] Uvedení minulého času v odůvodnění napadeného usnesení nemá podle názoru Nejvyššího správního soudu jakýkoli vliv na zákonnost a správnost rozhodnutí správního soudu. Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že je zcela irrelevantní, jaký čas používají správní soudy v odůvodnění svých rozhodnutí, pokud je z rozhodnutí zřejmé, jaké věci se týká a jaký názor správní soud na danou věc zaujal – obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 - 22.

[14] Tvrdí-li stěžovatel, že městský soud nemůže odkazovat na rozhodnutí v jiných věcech, Nejvyšší správní soud konstatuje, že soud je vázán svou rozhodovací praxí – ve vztahu k Nejvyššímu správnímu soudu srov. ustanovení § 17 odst. 1 s. ř. s., podle kterého se musí věc předložit rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu, pokud senát Nejvyššího správního soudu dojde k právnímu názoru odlišnému od právního názoru dříve zaujatého Nejvyšším správním soudem. Vázanost judikaturou (ustálenou rozhodovací praxí) však není absolutní, tj. soud se může od ní odchýlit, ovšem pouze za situace, kdy toto náležitě odůvodní. Městský soud v předmětné věci odklon od dřívějšího přístupu ke stěžovateli vysvětlil a Nejvyšší správní soud tomuto nemůže nic vytknout. Z povahy věci posouzení toho, zda stěžovatel zneužívá institutu osvobození od soudních poplatků k další procesní aktivitě, bylo navíc podle názoru Nejvyššího správního soudu možné pouze tehdy, kdy stěžovateli bylo v minulosti osvobození od soudních poplatků městským soudem přiznáváno.

[15] Nejvyšší správní soud souhlasí s postupem Městského soudu v Praze, který odkázal na předcházející rozhodnutí Městského soudu v Praze a Nejvyššího správního soudu, které se týkaly stěžovatelových obdobných věcí – žaloby proti rozhodnutí žalované o určení advokáta. Tím, že správní soudy rozhodují v obdobných věcech, zejm. stěžovatelových, stejně, naplňují podle názoru Nejvyššího správního soudu zásadu rovnosti a legitimního očekávání.

[16] K údajně neoprávněnému posuzování stěžovatelových kroků v jiných řízeních před městským soudem, Nejvyšším správním soudem, ve správních řízeních před žalovanou a při komunikaci s určenými advokáty, popření jeho práv městským soudem, Nejvyšší správní soud odkazuje na rozsudek ze dne 21. 3. 2012, č. j. 6 As 14/2012 - 14, podle něhož „*Nejvyšší správní soud naopak souhlasí s argumentací městského soudu, který popsal postup, jakým způsobem stěžovatel brání svá práva. Se stěžovatelem je nutno soublasit v tom, že má právo bránit se krokům správního orgánu, resp. správního soudu. Ale tato obrana práv musí být podle názoru Nejvyššího správního soudu smysluplná v tom směru, aby byla efektivní a sloužila k racionální změně jeho právní sféry. Pokud stěžovatel brojí proti jakémukoli úkonu žalované nebo správního soudu, ačkoli mu tímto úkonem bylo materiálně vyhověno (bez ohledu na to, že i proti takovému rozhodnutí mu formálně svědčí právo podat správní žalobu, resp. kasační stížnost), nelze hovořit o efektivitě a smysluplnosti počínání stěžovatele v řízení před žalovanou nebo před správním soudem. Jinými slovy Nejvyšší správní soud nepovažuje za správný takový postup, který volí stěžovatel, když proti jakémukoli úkonu brojí návrhy na zahájení řízení, resp. kasační stížností, s argumentací, že tak naplňuje své ústavní právo přístupu k soudu a právo domáhat se přezkumu úkonu správního orgánu. Soudní přezkum a řízení o kasační stížnosti nemá sloužit podle závěru Nejvyššího správního soudu k tomu, aby si účastník řízení „ověřoval správnost“ rozhodnutí správního orgánu, resp. správního soudu, ale k účinnému domáhání se obrany před nezákonným rozhodnutím správního orgánu, resp. správního soudu, a k nápravě takového stavu. Postup stěžovatele, kterým se domáhá „ověřování správnosti“ lze doložit i na předmětné žalobě ze dne 26. 4. 2010 směřující proti druhému rozhodnutí žalované ze dne 14. 4. 2010, č. j. 1030/10. Tímto rozhodnutí žalovaná nezprostila určeného advokáta jeho povinností vyplývajících z předchozího rozhodnutí žalované ze dne 29. 3. 2010, č. j. 799/10 (žalobně též napadeného), tudíž toto rozhodnutí se nemohlo jakýmkoli způsobem negativně projevit na právní sféře stěžovatele, protože pouze potvrdilo stav nastolený předcházejícím rozhodnutí žalované ze dne 29. 3. 2010, č. j. 799/10, o určení advokáta. Efektivní a smysluplnou obranu veřejných subjektivních práv podle Nejvyššího správního soudu nepředstavuje postup stěžovatele, který po žalované požaduje určení advokáta pro zastupování v řízení (většinou pro řízení o ústavní stížnosti před Ústavním soudem), proti vyhovujícímu rozhodnutí žalované podává žalobu, přičemž vůči jakémukoli rozhodnutí správního soudu brojí opravnými prostředky (různě stěžovatelem označenými). Proti rozhodnutím Nejvyššího správního soudu následně podává ústavní stížnost k Ústavnímu soudu, přičemž k zastupování v řízení žádá žalovanou o určení advokáta. I proti tomuto určení dalšího advokáta brojí žalobce další žalobou ke správnímu soudu. Toto „řetězení“ správních a soudních řízení lze dokumentovat na následujícím případě. Rozhodnutím žalované ze dne 6. 3. 2008, č. j. 519/08, byl stěžovateli určen advokát. Proti tomuto rozhodnutí žalované brojil žalobou ze dne 7. 4. 2008. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 1. 9. 2009, č. j. 10 Ca 186/2009 - 62, nebylo žalobci přiznáno osvobození od soudních poplatků. Proti tomuto usnesení Městského soudu v Praze brojil stěžovatel kasační stížností, která byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2009, č. j. 3 Ads 108/2009 - 82. Proti tomuto rozsudku Nejvyššího správního soudu podal stěžovatel ústavní stížnost, kterou Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 12. 3. 2010, sp. zn. I. ÚS 656/10. K zastupování v řízení o ústavní stížnosti před Ústavním soudem stěžovatel žádal žalovanou o určení advokáta. Rozhodnutím ze dne 10. 3. 2010, č. j. 611/10, žalovaná určila stěžovateli advokáta JUDr. Ing. Jana Kotila. Následným rozhodnutím ze dne 6. 4. 2010, č. j. 900/10 toto určení žalovaná zrušila. Obě rozhodnutí stěžovatel napadl dalšími správními žalobami – věci jsou zapsány nyní u Městského soudu v Praze pod spisovými značkami 7 A 74/2010, 7 A 130/2011. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 11. 2011, č. j. 7 A 130/2011 - 70, je napadeno další kasační stížností stěžovatele ze dne 5. 12. 2011, věc je vedena před zdejším soudem pod sp. zn. 2 As 26/2012. Účelovost postupu stěžovatele v řízeních před krajským soudem dokládá i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 6 Ads 15/2011 - 143, v rámci kterého byl popsán přístup stěžovatele, jenž napadal i usnesení Krajského*

soudu v Brně, jímž byl stěžovatel osvobozen od soudních poplatků s argumentací (stěžovatel v dané věci podal celkem pět kasačních stížností proti 9 rozhodnutím krajského soudu), že o osvobození od soudních poplatků v daném řízení v minulosti nepožádal, ačkoli dalším podáním osvobození od soudních poplatků sám požadoval. Nejvyššímu správnímu soudu z jeho rozhodovací činnosti ve vztahu ke stěžovateli a Krajskému soudu v Brně je přitom známo, že stěžovatel v jiných řízeních brojil proti tomu, aby byl vyzván k úhradě soudních poplatků, ačkoli předtím v jiných řízeních dokládá různá podání o své špatné majetkové situaci, na základě nichž by mu mělo být podle jeho názoru přiznáváno osvobození od soudních poplatků automaticky bez toho, aby pro každé řízení musel svou majetkovou situaci dokládat. Poukazuje-li stěžovatel v rámci kasační stížnosti na vady doručování, proti kterým má právo se bránit, nemůže ani s tímto Nejvyšší správní soud soublasit. Nejvyššímu správnímu soudu je z jeho rozhodovací činnosti známo, že stěžovatel s doručováním správními soudy nesoublasí a podává námitky neúčinnosti doručení, které jsou krajskými soudy shledány jako nedůvodné, proti čemuž stěžovatel brojí dalšími kasačními stížnostmi, které jsou nepřijatelné - srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 6. 2011, č. j. 6 Ads 68/2011 - 48. Např. v usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 12. 2011, č. j. 5 A 294/2011 - 42 (jímž rovněž nebylo stěžovateli přiznáno osvobození do soudních poplatků a proti němuž stěžovatel také brojil kasační stížností, která byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 3. 2012, č. j. 6 As 10/2012 - 16) bylo popsáno, že stěžovatel trvá na nesprávnosti doručení písemnosti, ačkoli ta mu byla následně doručena správně. Nejvyšší správní soud stěžovateli neupírá možnost bránit se proti nesprávnému doručování, obranu stěžovatele však neshledává účelnou a smysluplnou v případě, kdy mu zásilka byla následně správně doručena, jak ostatně připouští stěžovatel ve své argumentaci v podání ze dne 30. 12. 2011. Totožnou argumentaci zaujímá Nejvyšší správní soud ke stanovisku stěžovatele o tom, že může požadovat nařízení jednání, na které se potom z důvodu své majetkové situace nedostaví, přičemž žádá o ustanovení zástupce. Nejvyšší správní soud je toho názoru, že stěžovateli svědčí právo účasti na jednání soudu a že mu svědčí právo soublasit s tím, aby bylo od jednání soudu upuštěno. Ani toto právo však nelze chápat pouze formálně bez ohledu na okolnosti případu. Účastník řízení, kterému tato práva náleží, musí podle názoru Nejvyššího správního soudu uvážít, jestli bude na jednání trvat a v tom případě se ho i účastnit, anebo nikoli. Pokud však stěžovatel trvá na nařízení jednání, ačkoli již při podání své žádosti ví, že se jednání nebude z důvodu své nemajetnosti účastnit, nesvědčí to ve smyslu výše uvedeného o smysluplném uplatňování tohoto práva. Stejný závěr Nejvyšší správní soud zaujímá i ve vztahu ke stěžovatelovým opakovaným návrhům na určení lhůty k provedení procesního úkonu, neboť stěžovatel tento institut zneužívá k tomu, aby o jeho věci a různých návrzích bylo přednostně rozhodováno bez ohledu na to, zda v řízení skutečně k nějakému průtahu došlo či nikoli.“

[17] Od této argumentace Nejvyšší správní soud nemá důvodu odchýlit se ani v posuzované věci, protože je přílehlavá i pro kasační stížnost ze dne 5. 5. 2012.

[18] Stěžovateli bylo opakovaně v rozhodnutích Nejvyššího správního soudu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2011, č. j. 2 Aps 7/2011 - 156) vysvětleno, že jeho žaloby směřující vůči rozhodnutím žalované o určení advokáta nemohou být úspěšné. Žalovaná vydáním napadeného rozhodnutí vyhověla žádosti stěžovatele o určení advokáta, přičemž vymezila podmínky tohoto určení v souladu se zákonem o advokacii. To, že městský soud poučil stěžovatele o možnosti podat žádost o osvobození od soudních poplatků, ještě neznamená, že o jeho žádosti musí být kladně rozhodnuto. Městský soud tímto pouze splnil svou poučovací povinnost stanovenou ve prospěch účastníků řízení podle ustanovení § 36 odst. 1 s. ř. s.

[19] Dovojuje-li stěžovatel nesprávnost posouzení žalobních námitek městským soudem, musí Nejvyšší správní soud poukázat na to, že v napadeném usnesení se městský soud vyjadřoval pouze k tomu, zda lze stěžovateli přiznat dobrodiní institutu osvobození od soudních poplatků, a blížeji se k žalobním námitkám nevyjadřoval, neboť rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků a jeho odůvodnění nemá nahradit meritorní rozhodnutí.

[20] Nad rámec výše uvedeného považuje Nejvyšší správní soud za důležité uvést, že žalovaná při vymezení určení v napadeném rozhodnutí maximálně reflektovala obtížně uchopitelnou žádost stěžovatele o určení. V žádosti ze dne 17. 10. 2011 totiž stěžovatel ohledně věci jeho žádosti uvedl následující údaje: „*pomoc (zastupování) v probíhajícím řízení. 120 Ex 1710/2008 neprovedení exekuce za tři roky nekomunikace s povinným ... soudem. EÚ Klatovy. ústavní stížnost* (toto slovní spojení bylo stěžovatelem dvakrát podtrženo).“ Z takto koncipované žádosti stěžovatele Nejvyššímu správnímu soudu plyne, že stěžovatel požadoval určení advokáta za účelem splnění podmínky povinného zastoupení advokátem pro řízení před Ústavním soudem v souladu s ustanovením § 30 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, a že hodlal iniciovat řízení před Ústavním soudem ohledně postupu Exekutorského úřadu Klatovy ve sp. zn. 120 Ex 1710/2008, případně jej již v době podání žádosti zahájil. Z žádosti ze dne 17. 10. 2011 však Nejvyššímu správnímu soudu není zřejmé, jaký konkrétní typ řízení hodlal stěžovatel u Ústavního soudu iniciovat a vůči jakému konkrétnímu aktu exekutora hodlal brojit.

[21] Za situace, kdy stěžovatel obtížně a neuchopitelně koncipoval svou žádost o určení advokáta, kdy nemohlo být žalované zřejmé, k jakému datu stěžovateli uběhne lhůta pro podání ústavní stížnosti, tudíž žalovaná musela urychleně rozhodnout z důvodu dodržení příslušných lhůt stěžovatelem, a kdy stěžovatel jím používaným termínům často přiřazuje vlastní obsah (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 6 Ads 15/2011 - 143), žalovaná postupovala správně, pokud jako vymezení právní služby uvedla „*ústavní stížnost – Exekutorský úřad Klatovy sp. zn. 120 Ex 1710/2008*“, neboť tím maximálně pokryla případy, pro které mohl stěžovatel žádat určení advokáta pro řízení před Ústavním soudem. Pokud stěžovatel v žádosti o určení nevymezí svou žádost zcela přesně a jednoznačně, nelze tuto skutečnost klást k tíži žalované, která vedena snahou o umožnění přístupu stěžovatele k Ústavnímu soudu vymezila v rozhodnutí o určení právní službu velmi široce. Jestliže by si žalovaná předmět žádosti upřesňovala dalšími výzvami, hrozilo by stěžovateli uplynutí lhůt pro podání ústavní stížnosti se všemi procesními důsledky s tím spojenými. Nejvyšší správní soud je toho názoru, že stěžovatel mohl a měl s určeným advokátem spolupracovat v mezích napadeného rozhodnutí za účelem podání perfektní ústavní stížnosti. Pokud by se vymezení právní věci v průběhu komunikace mezi stěžovatelem a určeným advokátem poté, co by se určený advokát seznámil s daným případem, ukázalo jako nevyhovující, nic nebránilo tomu, aby byla stěžovatelem za přispění určeného advokáta podána žádost o upřesnění právní věci, pro kterou byl advokát napadeným rozhodnutím určen. Jestliže žadatel ve své žádosti o určení uvede obtížně uchopitelné údaje o věci, pro kterou požaduje určení advokáta, a namísto spolupráce s určeným advokátem a s žalovanou vzápětí podá správní žalobu, je podle názoru Nejvyššího správního soudu spravedlivé, aby případné nejasnosti ohledně vymezení právní věci, pro kterou byl advokát určen, byly kladeny k tíži takového žadatele.

[22] Brojí-li stěžovatel proti závěru městského soudu, že určený advokát může žádat náhradu hotových výdajů, Nejvyšší správní soud odkazuje na rozsudek zdejšího soudu ze dne 11. 4. 2012, č. j. 6 As 25/2012 - 11, v němž k totožné argumentaci stěžovatele uvedl, že „*podmínka č. 5 ohledně bezplatnosti poskytnuté právní služby odpovídá tomu, že žadatel žádal o bezplatné poskytnutí právní služby. Náklady právního zastoupení podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“), se přitom dělí na odměnu advokáta (ustanovení § 3 a násl. citované vyhlášky) a na náhradu hotových výdajů a náhradu za promeškaný čas. Jak přitom vyplývá z ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii (srov. „včetně povinnosti poskytnout právní pomoc bezplatně nebo za sníženou odměnu“), může žalovaná rozhodnout pouze o tom, že určený advokát nemůže po žadateli požadovat odměnu, ovšem zůstává mu zachováno právo na náhradu hotových výdajů a náhradu za promeškaný čas ve smyslu ustanovení § 13 a násl. advokátního tarifu. Pokud by žadatel byl v příslušném sporu úspěšný a bylo by mu přiznáno právo na náhradu nákladů řízení, považuje Nejvyšší správní soud za spravedlivé, aby náhrada těchto nákladů řízení*

byla přiznána určenému advokátovi. V této souvislosti je nutné podotknout, že je nutné zohlednit i další procesněprávní vztah – a to žadatele (účastníka příslušného řízení, pro které poptával právní službu po žalované) a protistrany. V takovém případě totiž podle Nejvyššího správního soudu nebraje roli, na základě čeho vznikl vztah mezi žadatelem a určeným advokátem (tj. zde na základě rozhodnutí žalované o určení), ale že protistrana neuspěla a že jí byla uložena povinnost platit náhradu nákladů řízení. Nejvyšší správní soud považuje za spravedlivé, aby náhrada nákladů řízení náležela určenému advokátovi, který se s velkou pravděpodobností zasloužil o takový výsledek sporu, který uspokojil žadatele. Jak opakovaně traktuje Ústavní soud (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 29. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 3923/11), má institut náhrady nákladů řízení sloužit ke kompenzaci účelně vynaložených nákladů. Pokud náklady v důsledku rozhodnutí žalované o povinnosti poskytnout právní službu bezplatně nesl určený advokát, považuje Nejvyšší správní soud za takové situace za spravedlivé, aby právě advokátovi bylo zachováno právo na náhradu nákladů řízení, které by mu uhradila protistrana. Takovým postupem nedojde ke negativnímu zatížení majetkové sféry žadatele a popření sociální funkce tohoto institutu, neboť prostředky, jež by získal od neúspěšné protistrany, by pouze předal určenému advokátovi. V řadě případů navíc nemusí k jakékoli aktivitě ze strany žadatele vůbec dojít, neboť protistrana často fakticky uhradí náklady právního zastoupení přímo advokátovi. Smysl poskytnutí právní služby bezplatně nebo za sníženou odměnu podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii Nejvyšší správní soud spatřuje v tom, že řeší otázku odměňování ve vztahu mezi žadatelem (klientem) a jemu určeným advokátem a že umožňuje, aby osoby nemající dostatek finančních prostředků měly zajištěny přístup k profesionální právní pomoci prostřednictvím určeného advokáta bezúplatně nebo za sníženou odměnu. Toto ustanovení však v žádném případě nedopadá na institut náhrady nákladů řízení, o níž je rozhodováno v tom řízení, pro které byl advokát žalovanou určen. Není proto rovněž vyloučeno, aby žadatel, jemuž žalovaná určila advokáta k poskytnutí právní služby bezúplatně nebo za sníženou odměnu, byla následně příslušným orgánem uložena povinnost uhradit protistraně náklady tohoto řízení; v takovém případě žadatel nemusí hradit odměnu pouze „svému“ určenému advokátovi, a to v rozsahu, v jakém stanovila žalovaná.“

[23] Jak Nejvyšší správní soud v případě stěžovatele uvedl již v rozsudku ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 - 22, plní soudní poplatky rovněž i regulační funkci v tom smyslu, že mají omezit podávání neuvážených či svévolných (šikanózních) návrhů. Nepřiznáním osvobození od soudních poplatků není proto stěžovateli upíráno právo na přístup k soudu v případě sporů vůči žalované, rovněž tím není zpochybňována jeho aktivní legitimize (neboť ta by byla řešena v usnesení o odmítnutí návrhu podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s.), ale je pouze vysloveno, že pokud stěžovatel hodlá užívat svého práva na přístup k soudu takovým způsobem, že brojí všemi možnými prostředky proti jakémukoli úkonu správního orgánu bez ohledu na to, aby zvážil smysluplnost a důvodnost svého počínání, je na místě trvat na tom, aby se podílel na úhradě nákladů spojených s vedením takového sporu, které musí být státem vynaloženy, prostřednictvím hrazení soudních poplatků.

[24] Ačkoli ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. sice hovoří o tom (jak správně upozorňuje stěžovatel), že osvobození od soudních poplatků nelze přiznat v případě zjevně neúspěšných návrhů, stěžovatel však přehlíží, že judikatura Nejvyššího správního soudu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66) vztahující se k stěžovateli stanovila, že je na místě pečlivě zvažovat otázku charakteru a množství jím vedených sporů, neboť osoby nemající dostatek finančních prostředků nemají institut osvobození od soudních poplatků zneužívat k vedení sporů dle své libosti. Pokud tedy určitá osoba vede desítky až stovky různých sporů, které se nedotýkají podstatných okolností její životní sféry, protože se ani nepřímou netýkají jejího majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, ale vyvěrají z jejího abnormálně zvýšeného zájmu o fungování veřejných institucí, je na místě, aby taková osoba nesla náklady takového řízení v podobě povinnosti platit soudní poplatek.

[25] Tvrdí-li stěžovatel, že městský soud nepřihlédl k tomu, že mezi jeho náklady patří i prostředky vynaložené na samotnou komunikaci se soudem, které jsou pro osobu v hmotné nouzi značné, musí Nejvyšší správní soud poukázat na to, že Městský soud v Praze nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků z důvodu, že by stěžovatel nedoložil svou nemajetnost nebo že by městský soud pochyboval o jeho nepříznivé finanční situaci, ale pro zneužití institutu osvobození od soudních poplatků stěžovatelem. Jak městský soud uvedl u odůvodnění napadeného rozhodnutí – přičemž nepříznivá finanční stěžovatele je Nejvyššímu správnímu soudu známa z jeho rozhodovací činnosti – stěžovatel nemá dostatek finančních prostředků. Komunikace se soudem proto může pro stěžovatele představovat značnou finanční zátěž. Jak je však Nejvyššímu správnímu soudu z jeho činnosti známo (evidenční systém Nejvyššího správního soudu vykazuje od roku 2006 přibližně 470 stěžovatelových kauz), stěžovatel si komunikaci se správními soudy „usnadňuje“ zasíláním „souborných podání“, kdy do jedné obálky dá desítky různých podání vztahující se k různým řízením, často navíc fakticky adresovaným i jiným soudům. Jeho majetková situace mu tedy nebrání komunikovat se správními soudy, potažmo s jinými orgány veřejné moci, z tohoto důvodu není vyloučen z přístupu k soudům.

[26] Brání-li se stěžovatel v neposlední řadě tím, že nelze „vést spory pro spory“, neboť takový návrh by měl být soudem odmítnut podle příslušných ustanovení s. ř. s., a že soud měl jeho žalobu odmítnout, pokud dospěl k závěru, že brojí pouze proti odůvodnění, musí Nejvyšší správní soud odkázat stěžovatele na to, že jím citované možnosti odmítnutí žaloby podle s. ř. s. dopadají pouze na situace, kdy z procesních důvodů není možné vést řízení. V případě stěžovatele však nejsou naplněny podmínky stanovené s. ř. s. pro odmítnutí žaloby, neboť žalobou napadá výrok napadeného rozhodnutí o určení advokáta a nesouhlasí s podmínkami určení. Jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 9. 2008, č. j. 6 Ads 19/2008 - 103, je rozhodnutí o určení advokáta podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii soudně přezkoumatelné a nelze tudíž žalobu proti takovému aktu odmítnout z toho důvodu, že se nejedná o rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 65 s. ř. s.

[27] Svévolné a šikanózní návrhy proto nelze odmítat, neboť nenaplnějí ani jeden důvod pro takovýto postup stanovený s. ř. s., ani je nelze sankcionovat uložením pokuty dle ustanovení § 44 odst. 1 s. ř. s., ledaže by se jednalo o urážlivé podání či přednes. Posouzení návrhů jako svévolných a šikanózních však může ve smyslu judikatury Nejvyššího správního soudu představovat důvod pro nepřiznání osvobození od soudních poplatků – srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91).

[28] Není proto naplněn stěžovatel uplatněný kasační stížnost podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[29] Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti usnesení městského soudu v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl.

IV. Náklady řízení

[30] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s.; stěžovatel nebyl ve věci procesně úspěšný, proto nárok na náhradu nákladů řízení nemá, žalované pak podle obsahu soudního spisu žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. srpna 2012

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu